

## Runoilta joka ilta

Tämänhetkinen venäläinen runous käsittää useita eri taiteellisia ”kieliä”. Kirjallisuuskriitikko Danila Davydovin mukaan nyky-Venäjällä on jopa useita toisistaan täysin eroavia runouksia. Runoutentutkija Juri Orliitski puolestaan on sitä mieltä, että jokaisella huomattavalla nykyrunoilijalla on oma tyylinsä kirjoittaa. Syynä tähän on se, että jokainen nykyrunoilija pyrkii valitsemaan tyykinsä mahdollisimman vapaasti venäläisten ja maailmanrunouden perinteiden joukosta (esimerkiksi klassinen runous, avantgarde-runous, neuvostorunous, neuvostoaikana poliittisista syistä ”kielletty” runous tai postmoderni runous) painottaen ainoastaan oman estetiikkansa yhteyksiä valittuun perinteeseen. Lisäksi nykyrunoilija elää ja kirjoittaa tässä ajassa: aikalaismuistokset ovat myös oma perinteensä.

Niinpä esimerkiksi Moskovassa voidaan nykyään hahmottaa kolme kirjallista ympäristöä: neuvostotyylisiin kirjailijaryhmiin kuuluvat kirjailijat; ”nettikirjoittajat”, jotka ovat tutustuneet julkaistessaan runoja nettisivujen välityksellä sekä kirjallisuusklubi

OGI:n<sup>1</sup> tilaisuuksissa toisiinsa tutustuneet kirjailijat. Nämä eri ryhmittymät liittyvät luonnollisesti toisiinsa monin tavoin, mutta muodostavat silti selkeästi omat kokonaisuutensa. Jokaisella ryhmällä on omat kanavansa tiedottaa järjestämistään tapahtumista. Ja vaikka venäjänkielisille kirjallisuustapahtumille on oma sivunsa internetissä (<https://litafisha.ru>), Moskovan seuraavan viikon tapahtumista on mahdotonta löytää täydellistä listaa mistään. Tieto erilaisista kirjallisuusilloista ja festivaaleista leviää Venäjällä

varsinaisesti sosiaalisten verkostojen välityksellä.

Niillä Moskovan ja Pietarin ulkopuolisilla alueilla, joissa ylipänsä on jonkinlaista kirjallisuuteen liittyvää toimintaa (Nižni Novgorod, Jekaterinburg, Vladivostok, Samara, Kaliningrad ja jotkut muut kaupungit), kirjallisuustapahtumia on enimmillään kaksi tai kolme kuukaudessa. Moskovassa kirjallisuusaiheisia tapahtumia on kuukaudessa yli 60. Pietarissa tapahtumien kuukausittainen määrä ylittää noin kolmeenkymmeneen – suurin osa näistä on runousiltoja. Siitä huolimatta, että kirjallisuustapahtumia on Pietarissa suhteellisen runsaasti, ei kaupungin muu kirjallisuuselämä, esimerkiksi uusien kirjojen julkaisu, tästä juurikaan hyödy (vertailun vuoksi mainittakoon, että Moskovassa on kuukaudessa noin kymmenen runouteen liittyvää julkistamistilaisuutta). Kaupungissa ilmestyy yksi erinomainen kirjasarja ja kaksi ”paksua” kirjallisuudelle omistettua aikakauslehteä. Toinen näistä lehdistä, *Zvezda*, katsoo nykyrunoutta perikonservatiivisista lähtökohdista käsin eikä julkaise runoja ilman riimejä tai välimerkkejä, kun taas toinen – *Neva* – ei seuraa kirjallisuutta systemaattisesti, vaan julkaisee runoja sattumanvaraisesti (seikka, jossa se eroaa moskovalaisista *Znamjasta* ja *Novyi Miristä*). Runoussarja *Puškinski Fond* julkaisee 2-3 kirjaa vuodessa. Nämä kirjat ovat kuitenkin yleensä suuria tapahtumia maan kirjallisuuselämässä.

Pietari on kuitenkin Venäjän ainoa kaupunki, jossa tieto kirjallisuuselämän säännöllisistä tapahtumista on saatavissa yhdellä listalla (Pietarin kirjallisuusopas,

<http://levin.rinet.ru/spb-guide/index.html>). Sivun sisältö uutisneen ja ilmoituksineen uusiutuu viikoittain; tämä tietopankki on ollut olemassa vuodesta 1999 lähtien, itse internetsivu vuodesta 2001. Vuosina 1997–1998 tieto lähimmän kuukauden ohjelmasta ja viimeisimmistä tapahtumista ilmestyi paperisessa muodossa.

Viime vuosina Pietarissa suurimman osan kirjallisuusilloista (noin 10 kuukaudessa, eli kolmasosa kaikista) on järjestänyt kirjallisuusorganisaatio Piiter. Sen pohjana on ollut internetsivusto <https://www.stihi.ru>, runoilijateatteri *Poslušajte!* ja joukko muita ryhmiä, joille aikalaismuistokseen välittäminen ei ole välttämättä täysin ajankohtaista. Tämän järjestön mielestä julkisten iltojen tarkoitus on antaa mahdollisuus runojen lukemiseen pienessä ryhmässä, tai mikäli yleisöä on enemmän, esittää ryhmän runoja teatterimuodossa. Usein näiden runojen tasossa on vieläpä toivoamisen varaa.

Kuraattorihjelmia, jotka tavalla tai toisella nojasivat yhtenäiseen esteettiseen perustaan, on viime vuosiin mahtunut vain vähän. Sellaiset tapahtumat, kuten Arseni Mirzajevin järjestämä tapahtuma Staraja Vena –hotellissa, ovat suuntautuneet jälkiavantgardeen käsitteen laajassa merkityksessä. Tatjana Alferovalla on kaksi projektia Nykykirjallisuuden ja kirjan keskuksessa. *Dve storony* (Kaksi puolta) -kirjallisuusilloissa asetetaan rinnatusten kaksi runoilijaa eri kirjallisuusympyröistä, kun taas *Predstavljaju* (Saanko esitellä) -tapahtumissa kuuluisa runoilija esiintyy yhdessä itse valitsemansa vähemmän kuuluisan kollegan kanssa.

Joka kuukausi jo useamman vuoden ajan kuraattorit Tamara Bukovskaja ja Valeri Mišin ovat järjestäneet iltoja nimellä *AKTUAL-*

nye *tštenija* galleria Kino-Fot 703:ssa sekä taidekeskus Puškinskaja 10:ssa. Näiden tapahtumien puitteissa ilmestyy myös kolme suppealevikkistä kirjallisuuslehteä – vaikka herääkin kysymys, ovatko lehdet kenties pikemminkin edellytys näille tapahtumille. Lehdet ovat *AKT*, joka julkaisee nykyrunoutta, *LiteraTŠE* (yhteyksineen legendaariseen Konstantin Kuzminskiin<sup>2</sup>) ja *Slovolov*, joka puolestaan on omistettu virtuaaliselle runoudelle.

Vuonna 2006 johdin itse kahta kirjallisuustapahtumaa – uudenlaista, radikaalia kirjallisuusiltaa *mai\_zimoi* kahvila Knigi i kofessa, ja maanantaisia kirjallisuusiltoja musiikki- ja kirjallisuusklubi Platformassa. Jälkimmäisten tarkoitus oli tuoda esille pietarilaisen runouden suuria nimiä. Tällä hetkellä molemmat paikat ovat sulkeneet ovensa ja huhtikuusta 2007 lähtien olen vetänyt runousohjelmaa ”Runoutta taivaalla”, joka järjestetään Revoljutsija-klubilla.

Pietarista löytyy myös kirjallisuusohjelmaa, joka on ammatillisyleisön sijasta suunnattu klubinuorisolle, mm. klubeilla Stirka, Point, Siti-bar jne. Näiden ohjelma on yleensä sekoitus runojen lukua ja dj-musiikkia. Muuten kirjallisuusiltoja järjestetään enemminkin sattumanvaraisesti, esimerkiksi julkaisutilaisuuksien tai vaikkapa kirjailijavierailujen yhteydessä. Silloin tällöin tapahtumia järjestetään kaupungin kirjallisuusaiheisissa museoissa, taidegallerioissa ja kirjastoissa. Pietarin kirjallisuusvuosi huipentuu toukokuuhun, jolloin Valkeat Yöt -festivaalin lisäksi kaupungissa järjestetään myös kaksi vuotuista kirjallisuusfestivaalia. Pietarin sillat -tapahtuma on järjestetty jo neljä kertaa. Tapahtuma kestää kaksi viikkoa käsittäen kirjallisuuskilpailuja, retrospektiivisen katsauksen eri kirjallisuusryhmien aloittelevien kirjailijoiden tuotantoon sekä

vierailijaohjelman, jossa venäläisen nykyrunouden megatähdet (esimerkiksi Bahit Kenžejev tai Dmitri Vodennikov) esiintyvät yhdessä tuntemattomampien kirjailijoiden kanssa. Tapahtuman kuraattorit ovat yhteydessä yllämainittuun kirjallisuusorganisaatio Piiteriin.

Toinen toukokuun festivaaleista on Uusien runoilijoiden festivaali, josta allekirjoittanut on päävastuussa. Festivaalin tarkoitus on esitellä kiinnostavia uusia pietarilaiskirjailijoita, samoin kuin tuoda Pietariin kuuluisia eri sukupolvien runoilijoita muista kaupungeista sekä ulkomailta. Tähän mennessä festivaali on järjestetty jo kuusi kertaa. Kutsutut runoilijat voivat osallistua tapahtumaan ainoastaan kerran, ja festivaalin yhteydessä julkaistaan valikoima, johon on painettu tietoa kaikista osallistuvista runoilijoista sekä otteita näiden tuotannosta. Tämän festivaalin raameissa yleensä myös keskustellaan jostakin nykyrunoudelle ajankohtaisesta teemasta tai ongelmasta – keskustelua kun

Pietarissa ei synny kovin usein, varsinkaan siksi, ettei kaupungissa ole omaa kriittistä kirjallisuusjulkaisua.

**Darja Suhovei**

*Venäjän kielestä suomentanut  
Mari Raami*

## **Viitteet**

<sup>1</sup> Lyhenne ”OGI” tulee sanoista *Objedinennoje Gumanitarnoje Izdatelstvo*. OGI on paitsi humanistisen alan kirjallisuutta julkaiseva kirjapaino, myös kuuluisa moskovalainen klubi, jonka yhteydessä toimii kirjakauppa (suom. huom.).

<sup>2</sup> Konstantin Kuzminski (s. 1940) on runoilija ja neuvostoemi-grantti. Kuzminskin toimitama, vuonna 1980 USA:ssa ilmestynyt avantgarde- ja undergroundrunouden antologia *Golubaja laguna* (Sininen laguuni) on kulttuuriteoksen maineessa. (suom. huom.).

---

## Ylevän poetiikka ja imperiumin runous

**Harsha Ram: *The Imperial Sublime: A Russian Poetics of Empire*. Madison: The University of Wisconsin Press, 2003.**

Kiinnostus Venäjään ja Neuvostoliittoon imperiaalisena tilana on viime vuosina tullut korostetusti esille Venäjä-tutkimuksen eri osaluilla, kuten *Ab Imperion* ja *Kritikan* kaltaiset monitieteelliset lehdet osoittavat. Ilmiö liittyy Neuvostoliiton hajoamisen lisäksi erityisesti historian- ja kulttuurintutkimuksen piirissä 1970-luvun lopulta vaikuttaneisiin tutkimusuuntiin, joihin usein viitataan jälkikoloniaalisen kritiikin nimellä ja joiden tiennäyttäjät on

ollut Edward Saidin pioneeriteos *Orientalism* (1978).

Venäläisen kirjallisuuden tutkimuksen osalta käänntekevä teos tässä mielessä on *Cambridge Studies in Russian Literature* -sarjassa ilmestynyt Susan Laytonin *Russian Literature and Empire: Conquest of the Caucasus from Pushkin to Tolstoy* (1994). Kuten Laytonin teoksen alaotsikko osoittaa, romantiikan kirjallisuudelle keskeinen Kaukasus-topos on osoittautunut hedelmälliseksi aineistoksi kun venäläistä kirjallisuuskaanonian on uudelleenarvioitu imperiaalisen ja koloniaalisen vallankäytön näkökulmasta. Teoksesta tekee